प्रथम संशोधनः २०७६/०९/२४

पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधी, २०७५

प्रस्तावना : सरकारी, निजी तथा सहकारी क्षेत्रको साझेदारीमा पुष्प व्यवसायको विकास बिस्तार तथा प्रवर्द्धन गर्न पुष्प उद्योग स्थापना, सञ्चालन एवं बजारीकरण तथा निर्यात प्रवर्द्धन गरी गरिबी निवारण गर्ने उद्देश्यले प्रदेश सरकारको ▲.................. बजेटमा रहेको पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नका लागि मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत गरी यो कार्यविधि लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद – १
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यो कार्यविधिको नाम " पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधी, २०७५" हुनेछ ।

(२) यो कार्यविधि मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा,-

(क) **"कार्यविधी"** भन्नाले "पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधी, २०७५" लाई सम्झनु पर्छ।

(ख) **"कार्यक्रम"** भन्नाले पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धी स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) **"कार्यालय"** भन्नाले कृषि ज्ञान केन्द्र सम्झनु पर्छ ।

(घ) **"केन्द्र"** भन्नाले पुष्प विकास केन्द्र, गोदावरीलाई सम्झनु पर्छ ।

(ङ) **"प्रदेश"** भन्नाले प्रदेश नम्बर तीन सम्झनु पर्छ ।

(च) **"मन्त्रालय"** भन्नाले भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) **"साझेदार संस्था"** भन्नाले पुष्प व्यवसायीहरुको छाता संगठन, पुष्प व्यवसायमा संलग्न कृषक, कृषक समूह, सहकारी र पुष्प अनुसन्धान, उत्पादन र बजारीकरणमा संलग्न रहने निजी कम्पनीलाई सम्झनु पर्छ ।

(ज) **"सार्वजनिक क्षेत्र"** भन्नाले सार्वजनीक सेवा प्रवाहको लागि स्थापित प्रदेश सरकार मातहतका निकायहरुलाई सम्झनु पर्छ ।

३. **कार्यक्रमको उद्देश्यः** यस कार्यक्रमको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछः-

---

▲ प्रथम संशोधनद्धारा झिकिएको ।

(क) भौगोलिक पहिचान भएका पुष्प तथा आलंकारिक बोट बिरुवाहरुको उत्पादन, प्रवर्द्धन तथा मुल्य अभिवृद्धि गर्ने,

(ख) पुष्प उत्पादनकर्ता एवं पुष्प व्यवसायीहरुलाई पुष्प उत्पादन गर्ने कार्यमा प्रोत्साहन गर्ने,

(ग) पुष्प व्यवसायको विकास विस्तार तथा प्रवर्द्धन गरी पुष्प आयातलाई न्यूनीकरण गर्ने,

(घ) पुष्प व्यवसायको लागि आवश्यक पर्ने स्थानीय तथा अन्य फूल तथा बोट बिरुवाहरुको पहिचान, संकलन, अनुसन्धान तथा व्यवसायीकरणमा सहयोग गर्ने ।

परिच्छेद – २

कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

४. **कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया** : (१) सम्बन्धित *कार्यालय/केन्द्रले पुष्प व्यवसाय गर्न इच्छुक साझेदार संस्थाहरुबाट निवेदन दिन पन्ध्र दिनको म्याद दिई अनुसूची-१ बमोजिमको सूचना सम्बन्धित जिल्लाका स्थानीय रेडियो वा पत्र पत्रिकामा प्रकाशन गरी निवेदन माग गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आह्वान गरिएको प्रस्तावमा इच्छुक साझेदार संस्थाले तोकिएको ढाँचामा सम्बन्धित *कार्यालय/केन्द्रमा निवेदन र प्रस्ताव दर्ता गर्न सक्नेछन् ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सूचनाको जानकारी यस कार्यक्रम लागू हुने सम्बन्धित स्थानीय तहमा समेत पठाउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने प्रस्तावको ढाँचा अनुसूची-२ बमोजिम हुनेछ ।

५. **मूल्याङ्कन समितिः** (१) प्रस्ताव मूल्याङ्कन गरी साझेदार संस्था छनौटको सिफारिस गर्न *कार्यालय/केन्द्रमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ तथा प्रदेश सार्वजनिक खरिद अन्तरिम कार्यविधि, २०७५ मा व्यवस्था भए बमोजिमको मूल्याङ्कन समिति रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा मन्त्रालयको एक जना विज्ञ अधिकृत प्रतिनिधि अनिवार्य राख्नु पर्नेछ ।

(३) प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएको अतिरिक्त मूल्याङ्कन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) मूल्याङ्कन समितिले आवश्यकता अनुसार मूल्याङ्कन तथा अन्य मापदण्डहरु तयार गरी स्वीकृतिका लागि *कार्यालय/केन्द्रमा पेश गर्ने,

(ख) मूल्याङ्कन समितिले प्राप्त प्रस्तावहरु तोकिएको मापदण्ड बमोजिम मूल्याङ्कन गरी स्वीकृतिका लागि *कार्यालय/केन्द्रमा पेश गर्ने ।

---

* प्रथम संशोधनद्धारा संशोधित ।

६. **सम्झौता:** (१) प्रस्ताव स्वीकृत भएका साझेदार संस्थाले जानकारी प्राप्त गरेको पन्ध्र दिनभित्र अनुसूची-३ बमोजिम सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समयसीमा भित्र सम्झौता गर्न नआएमा क्रमश दोस्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा रहेका साझेदार संस्थासँग सम्झौता गर्न सकिनेछ ।

(३) रितपूर्वकको एक मात्र प्रस्ताव दर्ता हुन आएमा छनौट गरी सम्झौता गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम सम्झौता गर्न नआएमा वा रितपूर्वक कुनै पनि प्रस्ताव पर्न नआएमा पन्ध्र दिनको म्याद दिई पुन: सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद – ३

कार्यक्रम सञ्चालनको आर्थिक पक्ष

७. **कार्यक्रम सञ्चालनको आर्थिक पक्ष:** *कार्यालय/केन्द्रले पुष्प व्यवसायको आधुनिकीकरण गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वाधार (ग्रिन हाउस निर्माण, भण्डार, सिंचाइ लगायत) निर्माण र यन्त्र उपकरणमा स्वीकृत बजेट भित्र रही सत्तरी प्रतिशतसम्म अनुदान प्रदान गर्नेछ ।

८. **विशेष प्राथमिकता:** (१) जमिनको चक्लाबन्दी गरी गर्ने सामूहिक पुष्प खेती र पिछडिएको क्षेत्र तथा समुदायलाई विशेष प्राथमिकता दिई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(२) कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन संघीय र स्थानीय तहहरुद्वारा सञ्चालित कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुसँग समन्वय गरी तादाम्यता कायम गर्दै दोहोरोपना नहुने गरी एकिकृत रुपमा सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

९. **अनुगमन तथा मुल्याङ्कन:** (१) यस कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यालयले गर्नेछ ।

(२) यस कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन आवश्यकता अनुसार मन्त्रालय, कृषि विकास निर्देशनालय र केन्द्रले गर्न सक्नेछन् ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम गरिएको अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको प्रतिवेदन मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

१०. **कारबाहीको व्यवस्था:** (१) सम्झौता अनुरुप काम नगर्ने साझेदार संस्थालाई *कार्यालय/केन्द्रले अनुदान रोक्का गर्नेछ ।

(२) साझेदार संस्थाले सम्झौता बमोजिम अनुदान रकम लिई दुरुपयोग गरेमा त्यस्ता संस्थाबाट दश प्रतिशत जरिवाना सहित अनुदान रकम असुल उपर गरिनेछ ।

११. **संशोधन:** यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अड्चन परेमा मन्त्रालयले संशोधन गर्न सक्नेछ ।

---

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित ।

मन्त्री

१२. <u>प्रचलित कानून बमोजिम हुने</u>: यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषयमा यसै कार्यविधि बमोजिम र अन्य विषयका हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची -१

(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

<u>प्रस्ताव आव्हानको सूचना</u>

मन्त्री

प्रथम पटक प्रकाशित मितिः २०७५ / /

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३ अन्तर्गतको *कार्यालय/केन्द्रको आ.व. .... को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५ बमोजिम पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्न इच्छुक ....का पुष्प व्यवसायीहरुको छाता संगठन, पुष्प व्यवसायमा संलग्न कृषक, कृषक समूह, सहकारी र पुष्प अनुसन्धान, उत्पादन र बजारीकरणमा संलग्न रहने निजि कम्पनीहरुले यो सूचना प्रकाशित भएको १५ औं दिनभित्रमा कार्यालय समय भित्र आईपुग्ने गरी तपशिल बमोजिमका कागजात सहित निवेदन साथ अनुसुची २ वमोजिमको प्रस्ताव दर्ता गर्नुहुन आव्हान गरिन्छ ।साथै रित नपुगेका वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरु छनौटका लागी समावेस हुन नसक्ने ब्यहोरा समेत जानकारी गराईन्छ ।

<u>तपशिल</u>

१. रु. १० को हुलाक टिकट टाँस गरेको निवेदन

२. आवेदकको नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपी र संस्थाको हकमा संस्था दर्ता तथा नविकरण गरेको प्रमाणपत्र ।

३. संस्थाको हकमा स्थायि लेखा नम्बर (PAN) दर्तानविकरण/ प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि ।

४. प्रस्तावकले लागत साझेदारी गर्ने र अन्य निकायवाट अनुदान लिए/नलिएको प्रतिबद्धतापत्र ।

५. प्रस्ताव अनुसारको लागत अनुमान ।

---

* प्रथम संशोधनद्धारा संशोधित ।

अनुसूची -२
(दफा ४ सँग सम्बन्धित)
प्रस्ताव-पत्र

क) प्राविधिक प्रस्तावः		
१	प्रस्तावित कार्यक्रमको नाम	
२	कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने स्थानको ठेगाना	
३	आवदेकको नाम	
४	ठेगाना	
५	आवेदकको सम्पर्क टेलिफोन नं., फ्याक्स् नं., मोवाइल नं.	
६	आवेदकको email address	
७	आवेदक संस्थाको दर्ता नम्बर	
८	दर्ता भएको निकाय र दर्ता मिति	
९	आवेदक संस्थाको उमेर (दर्ता वा स्थापना पश्चातको अवधी वर्षमा)	
१०	भ्याट /पान दर्ता नम्बर	
११	प्रस्तावित कार्यक्रमको अनुमानित लागत रु.	
१२	प्रस्तावकले आफ्नै श्रोतबाट व्यहोर्ने रकम रु.	
१३	*कार्यालय/केन्द्रसंग माग गरेको रकम रु.	
१४	प्रस्तावित कार्यक्रमको उद्देश्यः	
१४.१		
१४.२		
१४.३		
१४.४		
१४.५		

१५	प्रस्तावित कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थलमा विद्यमान भौतिक पूर्वाधारहरुः			
१५.१	सडक सुविधा (छ/छैन)		नजिकको बजारको नाम	
१५.२	कस्तो सडक छ (कच्चि/पक्कि)		बजार सम्मको दुरी (कि.मी.)	
१५.३	बिजुलीको सुविधा (छ/छैन)		सदरमुकाम देखिको दुरी (कि.मी.)	
१५.४	खानेपानीको सुविधा (छ/छैन)		जग्गाको स्वामित्व (आफ्नै/लिजमा)	

१६	प्रस्तावित कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुनेको संख्याः					
१७	लक्षित समुदाय (अप्रत्यक्ष लाभान्वित हुनेको संख्या)	पुरुष	महिला	दलित	जनजाती	अन्य

१८	प्रस्तावित कार्यक्रमबाट सम्पन्न गरिने कृयाकलापहरुको विवरणः
१८.१	

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित ।

मन्त्री

१८.२	
१८.३	

१९	कृयाकलाप कार्यान्वयन योजनाः											
	योजना	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	बैशाख	जेष्ठ	आषाढ
१९.१													
१९.२													
१९.३													
१९.४													

२०	कार्यक्रम समाप्ति पश्चात अपेक्षित उपलब्धिहरु (बुंदागत रुपमा सम्भव भए परिमाण समेत खुलाउने):	
	अपेक्षित उपलब्धिहरु	परिमाण
२०.१		
२०.२		
२०.३		
२०.४		

२१	प्रस्तावित कार्यक्रममा अन्य निकायहरु समेत सामेल हुने भए तिनको नाम र सहकार्य हुने रकम खुलाउने:	
	प्रस्तावित कार्यक्रममा संलग्न निकायहरुको नाम र ठेगाना	सहकार्य हुने रकम रु.
२१.१		
२१.२		
२१.३		
२१.४		

२२	प्रस्तावकले बिगत वर्षमा सम्पन्न गरेका उल्लेखनिय कार्यहरु (प्रस्तावित कार्यक्रमसंग मेलखाने मात्र):
२२.१	
२२.२	
२२.३	
२२.४	

२३	उपरोक्त कार्य सम्पादनका लागी भएको लगानी रकम रु.	

२४	प्रस्तावित कार्यक्रम सम्बन्धी आवेदकको अनुभव र तालिम भए अवधी समेत खुलाउने :	
	अनुभव तथा तालिमहरु	अवधी
२४.१		
२४.२		
२४.३		
२४.४		

२५	प्रस्तावकसगं विद्यमान जनशक्ति विवरण:		
	जनशक्ति विवरण	शैक्षिक योग्यता	तालीमको नाम र अवधी
२५.१			
२५.२			
२५.३			

२५.४			
२६	प्रस्तावित कार्यक्रमले सृजना गर्ने थप रोजगारी संख्याः		

ख) आर्थिक प्रस्तावः

प्रस्तावमा उल्लेखित कृयाकलापहरुको लागत अनुमान र सहकार्यको विस्तृत विवरणः

क्र. सं.	मुख्य-मुख्य कृयाकलापहरु	ईकाई	परिमाण	प्रति ईकाई दर	कुल लागत रकम रु.	प्रस्तावकको योगदान रु.	कार्यालयबाट अनुदान रु.	प्रस्तावकले बेहोर्ने रकमको स्रोत
१								
२								
३								
४								
५								
६								
७								
८								
९								
१०								
				जम्मा रकम रु.				
				VAT रकम रु.				
				कुल जम्मा रकम रु.				

उल्लेखित सम्पूर्ण बिवरणहरु सही रुपमा पेश गरेको छु/छौं । कहिं कतै झुठो ठहरेमा कानुन बमोजिम सजाय भोग्न तयार रहेको व्यहोरा समेत अवगत गराउँदछु/छौं ।

प्रस्तावक संस्थाको जिम्मेवार पदाधिकारीको

नामः	
पदः	
हस्ताक्षरः	
मितिः	
संस्थाको छाप	

अनुसूची -३
(दफा ६ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
सम्झौता-पत्र

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३ अन्तर्गतको *कृषि ज्ञान केन्द्र/पुष्प विकास केन्द्र..... को आ.व. .... को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत लागत साझेदारीमा आधारित पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी मिति .... गतेको .... राष्ट्रिय दैनिक /स्थानिय सासाहिक /स्थानिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचना मुताविक पेश हुन आएका प्रस्तावहरु मध्ये मिति .... मा बसेको कार्यालयको बैठकबाट श्री .... को प्रस्ताव छनौट भएको हुंदा *कृषि ज्ञान केन्द्र/पुष्प विकास केन्द्र .... (यसपछि प्रथम पक्ष भनिने) र श्री ....(यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) बिच तपशिल अनुसारका शर्तहरु पालना गर्ने गरी पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनका लागी द्वि-पक्षिय सम्झौतागरि बुझिलियौं/दियौं ।

तपशिलः

१. प्रथम पक्षले लागत साझेदारीमा आधारित पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यक्रमको लागी विनियोजित रु.......... .... मध्ये तीन प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी वापतको रु .... कट्टा गरी दोश्रो पक्षलाई रु. .... (अक्षरुपी...........................) बराबरको आर्थिक अनुदान प्रदान गर्नेछ ।

२. दोश्रोपक्षले बांकी रकमको व्यवस्था गरी प्रदेश नं .३ को .... महानगरपालिका /उप-महानगरपालिका /नगरपालिका /गाउँपालिका, ... नं. वडाको .... भन्ने स्थानमा ....सम्ममा कार्यक्रम सम्पन्न गर्नेछ ।

३. दोश्रोपक्षले प्रथम पक्ष समक्ष पेश गरेको स्विकृत प्रस्ताव पत्र मुताविका सम्पुर्ण कार्यहरु उच्च गुणस्तर कायम राखी निर्धारित समय भित्र सम्पन्न गर्नेछ ।

४. कार्यक्रम संचालनका लागी आवस्यक निर्माण सम्बन्धी डिजाईन, इष्टिमेट, सुपरभिजन, रनिङ्ग विल, अन्तिम विल र कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन लगायतका सवै प्राविधिक कार्यहरु तथा निर्माण, खरिद, ढुवानी, संचालन र जग्गाको व्यवस्था आदी दोश्रो पक्षले गर्नेछ ।

५. दोश्रो पक्षले शुरुमा आफ्नो तर्फको लगानीबाट सम्पन्न भएको कामको नियमानुसारको बिल, दाखिला प्रतिवेदन, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन र आवस्यक अन्य कागजात सहित भुक्तानीका लागी प्रथम पक्ष समक्ष निवेदन पेश गरे पश्चात स्थलगत प्राविधिक प्रतिवेदनका आधारमा मनासिव ठहरे दोश्रो पक्षलाइ प्रथम पक्षले किस्तावन्दीमा रकम भुक्तानी दिनेछ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधित ।

६. प्रथम पक्षले कुनै पनि बखत संचालित कार्यको अनुगमन /निरिक्षण गरी सम्झौता मुताविक कार्य भए /नभएको हेर्न र आवस्यक सल्लाह सुझाव दिन सक्नेछ ।

७. दोश्रो पक्षले कार्यक्रम संचालन स्थलमा अनिवार्य रुपले कार्यक्रमको नाम, ठेगाना तथा सहयोगी निकायको नाम र अनुदान रकम उल्लेखित बोर्ड सबैले देख्ने गरी राख्नेछ ।

८. कार्यक्रम सन्चालनका दौरान वा सम्पन्न भए पश्चातको सन्चालन, व्यवस्थापन, जोखिम र दिगोपनका लागी गरिने कार्यहरु तथा अप्रत्याशित रुपमा श्रृजित सबै प्रकारका दायित्व र जिम्मेवारी दोस्रो पक्षको हुनेछ ।

९. दोस्रो पक्षले नियमित रुपमा (कम्तिमा चौमासिक अवधिमा) कार्यक्रमको प्रगती, उपलब्धी एवं कारोवार सम्बन्धी विवरणहरु सम्बन्धित प्रथम पक्षलाई अनिवार्य रुपमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१०. कार्यक्रम संचालनका दौरान कुनै कुरामा हेरफेर वा परिमार्जन गर्नु परेमा दुवै पक्षको आपसी सहमती अनुसार हुनेछ ।

११. सम्झौतामा उल्लेख हुन छुटेका विषयको हकमा प्रचलित कानून र दुवै पक्षको आपसी सहमती अनुसार हुनेछ ।

१२. सम्झौता अनुरुप काम नगर्ने दोस्रो पक्षलाई कार्यालयले अनुदान रोक्का गर्नेछ ।सम्झौता बमोजिम अनुदान रकम लिई दुरुपयोग गरेमा दोस्रो पक्षबाट दश प्रतिशत हर्जना सहित अनुदान रकम असुल उपर गरिनेछ ।

दोस्रो पक्षको तर्फबाटः	प्रथम पक्षको तर्फबाटः
हस्ताक्षरः	हस्ताक्षरः
नामः	नामः
पदः	पदः
कार्यालयः	*कार्यालय/केन्द्रः
कार्यालयको छापः	*कार्यालय/केन्द्रको छापः

रोहवर

हस्ताक्षरः	हस्ताक्षरः
नामः	नामः
पदः	पदः
कार्यालयः	*कार्यालय/केन्द्रः
कार्यालयको छापः	*कार्यालय/केन्द्रको छापः

इति सम्वत् .... साल .... महिना .... गते रोज .... शुभम् ।

* प्रथम संशोधनद्धारा संशोधित ।